

STU'ENS STØRSTE UDFORDRING HANDLER OM FINANSIERING

—
"Follow the money". Sådan lyder det i en film om den amerikanske præsident Richard Nixon og hans Watergate-skandale i 70'erne. Den sætning kan på en måde også passe på forholdene omkring STU. Der er mange udfordringer omkring den særligt tilrettelagte ungdomsuddannelse, men i sidste ende løber de mange udfordringer sammen i en stor problemstilling: Penge og finansiering.

AF Esben Kullberg | FOTO Adobe stock

S TU-alliancen har sat tydelige spor i forhandlingerne

Mens du læser denne artikel, er politikerne måske stadig i gang med at forhandle om, hvordan STU'en forbedres. I STU-alliancen har Ligeværd været med til at præge forhandlingerne, idet vi gennem længere tid har talt og skrevet med alle partiers STU-ordførere og undervisningsministeren og givet dem gode råd til, hvad der bør ændres på, og hvordan det kan gøres.

Vi håber stadig, at der vil komme mærkbare forandringer. Allerhelst forandringer, der kan sikre de unge mere indflydelse på deres valg af uddannelse. Vi synes, at de har krav på at blive taget

alvorligt, når de giver udtryk for, hvilken uddannelse der passer bedst til dem, og hvor de kunne være interesseret i at tage den.

Unge med særlige behov har også ret til indflydelse

At de unge får indflydelse på, hvor de kan tage deres særligt tilrettelagte ungdoms-

uddannelse, sker desværre sjældnere og sjældnere. Det mærkes blandt andet i Ligeværd's socialfaglige rådgivning, Lige-linie, hvor henvendelserne fra frustrerede og magtesløse forældre er støt stigende. Vi ser det rundt omkring i kommunerne, hvor man laver 'kvalitetsstandarder', der beskriver kommunens serviceniveau på STU-området. I flere og flere standarder står der, at kommunen kun bruger ét STU-tilbud: kommunens eget. Og en del af de steders økonomi styres ovenikøbet efter 'Rexona-modellen', hvor der som bekendt altid er plads til en til. De forpligtes nemlig til at lave uddannelse for den samme pose penge, hvad enten der er 50 elever eller 70 elever.

Vi ser det også i kommuner, der laver udbudsrunder. Selv om udbudsmeknikken beskrives som en mulighed for at sikre kvaliteten i tilbuddene, så er det i vores optik i realiteten en styring af økonomien og en begrænsning af de unges muligheder for at vælge. Og så er der selvfølgelig de mere indlysende tilgange, hvor kommunen sætter et egentligt loft på prisen for STU, der nogle steder ligger på halvdelen af gennemsnitsprisen.

Visitationsudvalg lytter ikke til UU-vejledere

Som noget ret nyt, får vi også flere og flere opkald og mails fra UU-vejledere, der oplever, at deres vejledningsarbejde med de unge og deres forældre tilsidesættes af et visitationsudvalg, der beslutter noget helt andet end det, UU-vejlederen er kommet frem til sammen med den unge.

Når man så snakker med politikerne i kommunerne, er der tilsyneladende ikke en eneste politiker, der synes, at det er i orden, at de unge ikke kan vælge og at de bliver visiteret til noget, de ikke ønsker.

Det er som om ingen rigtig vil tage ansvaret for, at de unges muligheder forringes mere og mere. Så hvad er der egentlig på spil. Ja, det korte svar er, at der er penge på spil. 'Follow the money'!

Uheldig sammenhæng mellem den faglige visitation og budgetansvar

Et af de første spor til, hvordan økonomien er kommet til at præge STU kan findes i en snart gammel vejledning, KL sendte ud til kommunerne i 2017, hvor KL rådede kommunerne til at sørge for, at der sad ledere med budgetansvar i alle visitationsudvalg. På den har man sikret, at der også har været 'økonomi-øjne' på beslutningerne om, hvor de unge må tage deres uddannelse.

En anden væsentlig faktor er, at kommunernes udgifter til STU finansieres over bloktilskud. Det giver dels store uklarheder i kommunerne om, hvorvidt deres udgifter til STU er fuldt finansierede og gør det svært at efterspore om bloktilskudspengene går til det, de er tænkt til.

Kommunerne afholder altså udgifterne samtidig med, at de bestemmer, hvilket tilbud den unge må få. Konsekvensen af det er, at prissætningen af den enkelte

unges tilbud er blevet genstand for en forhandling. Og hvis prisen kan presses ned, kan kommunen bruge besparelsen på andre ting.

Og det ubehagelige er, at i det pris-pres, er det de unge og deres uddannelse, der er bliver gidsler.

Behov for en ny finansieringsmodel

Der er behov for, at vi finder en ny finansieringsmodel. En model, der sikrer, at de unge ikke bliver kørt over af økonomihensyn, men som tilgodeser, at det er de unges ønsker, deres personlige og faglige udvikling og deres fremtidsmuligheder, der lægges til grund for valget af deres uddannelse og uddannelsessted.

Det betyder, at den model, vi leder efter, skal sørge for, at økonomien til uddannelsen følger den unge. Vi skal sørge for, at modellen kan sikre, at alle unge med særlige behov får en kvalificeret uddannelse. Det kan lyde enkelt, men i praksis byder det på udfordringer, fordi gruppen af unge med særlige behov spænder utroligt bredt. Så modellen skal kunne sørge for, at selv når man har massive og komplekse udfordringer, er der stadig et kvalificeret særligt tilrettelagt uddannelsesforløb, man kan vælge.

Modellen skal også være med til at understøtte kvalitet i uddannelsen. Lige nu er den forhandlingsbaserede finansieringsmodel med til at underminere kvaliteten, fordi prispresset nødvendiggør, at der spares og fjernes elementer i det uddannelsesforløb, der kan leveres til den lavere pris.

Økonomien skal forankres i staten

Den letteste måde at fjerne prispresset er ved at finde en fastprismodel og forankre økonomien i staten. Det kender vi på langt de fleste uddannelser i form af taxameter-modeller. Det går rimeligt let på de uddannelser, der leverer den samme uddannelse til alle de unge, der går der. Men når det drejer sig om særligt tilrettelagte forløb, bliver det naturligvis langt sværere.

Så en fastprismodel skal kunne indeholde forskellige prisniveauer, afhængigt af den unges udfordringer og støttebehov.

Det kender vi til gengæld også. For både specialefterskoler og frie fagskoler kan graduere deres taxameter efter de unges belastninger. Så muligheden for at finde en fastprismodel, der samtidig tager hensyn til den store spredning og kompleksitet, der er i de unges forudsætninger, er der. Spørgsmålet i den forbindelse er blot, hvem der kan bestemme, hvilket niveau taxameteret skal ligge på. Hvem har den uafhængige faglighed, der kan afgøre, hvilke støttebehov, der udløser et konkret uddannelsesforløb til en given pris.

Hvis vi flytter finansieringen fra kommunerne til staten via en taxameterordning, så har vi løst den uheldige sammenhæng mellem den faglige visitation og budgetansvaret. Det giver mulighed for, at kommunen, som er tæt på den unge, kan udrede støttebehovet og indplacere den unges uddannelse i et taxameter-system med flere niveauer.

I Ligeværd oplever vi i dag, at UU-vejlederne ofte laver et godt og professionelt arbejde med den unge. Det gode vejledningsarbejde skal vi holde fast ved og fortsat sikre kvaliteten af. Og deres arbejde skal i forvejen være uafhængigt af sektor- og institutionsinteresser. Det er vores opfattelse, at UU-vejlederen er den, der har de bedste forudsætninger for at have indsigt i den unges udfordringer og muligheder og dermed også den, der bedst kan afgøre, hvilket støttebehov en kommende uddannelse skal kunne levere.

Vores mest udsatte unge har også ret til den bedst mulige uddannelse

At omlægge økonomien i en hel uddannelsessektor er en meget stor opgave, som jeg tænker, de fleste politikere vil holde sig lidt tilbage med at kaste sig over. Men hvis man som politiker har intentioner om at ville sikre den bedste uddannelse for nogle af vores mest udsatte unge, så er der ingen vej uden om. Så må vi gribe dybt om roden og sikre en finansieringsmodel, der stiller unge på STU lige med unge på andre ungdomsuddannelser. Det bliver ikke let. Men det er nødvendigt. ■